

Winnaar van de Cutting Edge Award, van Beste Groninger Boek en van de Langs de Leeuw Literatuurprijs, genomineerd voor de BNG Literatuurprijs

‘Het is een sinister soort sprookje, maar dan echt gebeurd en nog maar kort geleden. Het heeft me verbijsterd en ontroerd, en ik zal de kinderen nooit vergeten.’ – Monique Burger, De Nieuwe Boekhandel, Amsterdam

‘Een prachtige roman. Een mede door de beeldende taal zeer meeslepende vertelling over opgroeien in de schaduw van afwezigheid.’ – Jury BNG Literatuurprijs

‘Intiem en kwetsbaar. Wrang-geestig portret van een moeder die in feite de enige is die écht nooit volwassen wordt.’
– *LINDA*.

‘Auke Hulst schrijft met prachtige zinnen het ongewone verhaal van zijn eigen jeugd.’
– Anneke Bensmann, boekhandel Bensmann & Blankstein, Rotterdam

‘Zwart-wit wordt dit boek niet en juist die benadering tilt het naar een hoger niveau. Hulst stelt impliciet talrijke existentiële vragen. Op welk wangedrag mag je iemand afrekenen en waar begint het menselijk tekort?’ – *Dagblad van het Noorden*

‘Een boek dat het verdient gelezen te worden, veelvuldig, en dat je vanaf die eerste zin tot en met de allerlaatste vasthoudt en aangrijpt – en waar je je zelfs na de laatste bladzijde niet van kan of wil losmaken.’ – *Cutting Edge*

‘Soepel van scène naar scène door zijn jeugd glijdend, in een heldere ritmische stijl, weet hij de lezer elke keer in slaap te sussen – “ach, zó ongewoon was het allemaal niet” – om hem daarna weer hard in de maag te stompen. Fraai.’ – *BOEK*

‘Elke zin en elk woord is raak. *Kinderen van het Ruige Land* verdient niet alleen de titel Beste Groninger Boek, het verdient ook een verfilming.’ – Jury Beste Groninger Boek

Auke Hulst

Kinderen van
het Ruige Land

Anthos | Amsterdam

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek
een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds

Eerste druk 2012
Negende druk 2014

ISBN 978 90 414 2490 7
© 2012 Auke Hulst

Deze uitgave verscheen eerder bij uitgeverij
J.M. Meulenhoff bv, Amsterdam
Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam
Omslagillustratie © Leo van der Noort/Hollandse Hoogte
Foto auteur © Corbino

www.aukehulst.nl
twitter: @aukehulst

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

THE MOTORCYCLE BOY

'I stopped being a kid when I was five.'

RUSTY JAMES

'Yeah, I wonder when I'll stop being a little kid.'

THE MOTORCYCLE BOY

'Not ever.'

Rumble Fish

And I made up lies

So that they all fit nice

And I made this sad world

A par-a-dise

Calypso uit *The Books of Bokoron*

DE FAMILIE HOUDINI

Zijn moeder was verdwenen. Nee, herstel: ze had zichzelf zoekgemaakt. Ze wilde tegelijk dood en in leven zijn, en die puzzel probeerde ze al sinds haar jonge jaren op te lossen. Nu belde ze Kai vanuit een naamloos ergens, voornamelijk om hem om geld te vragen. Hij was drieëntwintig en had geen geld, dat wist ze best. Als beginnend journalist verdiende hij nauwelijks iets, en hij moest er ook nog zijn broer en zijn katten te eten van geven.

‘Waar ben je?’ vroeg hij. Hij zat in de achterkamer van een vervallen dorpswoning, omringd door computers en tweedehands muziekspullen: een recorder, een piano, gitaren, randapparatuur. De bejaarde huisbaas was buiten bezig een kozijn te vullen met alabastine. Hij tikte tegen zijn pet en grijnsde zijn vermolmde grijns.

‘Ik ben oké,’ zei ze. ‘Ik ben nog in leven.’

‘Dat lijkt me nogal wieses, ja.’

‘Ik vertel het je later wel. Kun je opa en oma zeggen dat ik geld nodig heb?’

‘Ben je belazerd? Hebben ze nog niet genoeg betaald?’

‘Die krentenkakkers?’

Hij snoof. ‘Je hebt wel lef ook, hè?’

‘Hé, Kai, ik moet ophangen. Ik moet gaan. Ze wachten op me.’

‘Wie? Waar ben je?’

Het antwoord ging van *tuut-tuut-tuut*.

Ja, zijn moeder had zichzelf zoekgemaakt. Het was een krankzinnig verhaal, nauwelijks na te vertellen.

Al was Kai al jaren het huis uit, zijn moeder bleef invloed op zijn leven uitoefenen. Dichtbij of ver weg, zolang er telefoons, postbestellers en auto's bestonden, zorgde ze voor problemen. Ze namen de vorm aan van papier ('Omdat uw moeder weigert belastingaangifte te doen, zijn we genoodzaakt uw aanvullende studiebeurs stop te zetten'), van gezichtsloze stemmen ('Er staat nog vijf mille open en de Russen zijn lááiend...'), van mannen die kwamen klagen over onbetaalde rekeningen, onbeantwoorde liefdes of een combinatie van die twee. Kai vroeg zich af hoe ze hem steeds weer wisten te vinden – strooide zijn moeder soms met zijn adres en telefoonnummer? Het leek of hij er alleen aan kon ontkomen door op te lossen, net als zij.

Kurt kwam de kamer binnen en ging achter zijn keyboard zitten. Tiffi, moeders hond, trippelde achter hem aan, een plastic toeter rond haar hoofd, haar te lange nagels roffelend op de vloerplanken. De terriër had last van huidinfecties – Kurt en Kai noemden haar hatelijk Teefie. Kurt speelde een paar maten van een van zijn onvoltooide symfonieën. De stoel protesteerde onder zijn niet onaanzienlijke gewicht.

Kai opende zijn mond om iets te zeggen, maar Kurt zei: 'Ik wil het niet weten.' Hij droeg een joggingbroek en zijn haar was niet gekamd. Zijn ogen zagen er klein en dood uit zonder bril. 'Heb je al geld van dat blad?'

'Nee.'

'Stelletje kakkerlakken.' Hij zuchtte, zuchtte nog eens. Toen ging hij zijn e-mail bekijken, in de hoop dat er een bericht was van het meisje van de Nik Kershaw-discussiegroep.

Een maand eerder had Kai zijn moeder nee verkocht. Het was niet makkelijk, maar het ging. Ze wilde op vakantie met Shirley Jane en Deedee, die nog thuis woonden, al was dat gezien de vele verhuizingen een rekbaar begrip. Kon Kai niet elke dag de bus nemen om hun katten en Tiffi te eten te geven?

‘Dat is absurd,’ zei Kai. ‘Betaal liever eerst wat rekeningen. Jullie zitten al maanden in de kou.’

‘Als we nou gewoon botje bij botje leggen...’ Ze zei het meer uit gewoonte dan dat ze er bij nadacht.

‘Er zijn helemaal geen botjes. Jullie hebben geen botjes en ik heb geen botjes. En al had ik botjes, dan hield ik ze om zelf af te kluiven. Jullie kunnen niet op vakantie en jullie gáán niet op vakantie. Vliegen kost geld, de trein kost geld en Shirley Jane is zwanger. Het is belachelijk.’

Ze stond bij hem voor de deur en zag er niet goed uit. Ze had veel rimpels gekregen de laatste tijd – haar blik schoot schichtig heen en weer. Misschien zat haar ex, de Jager, achter haar aan, nog altijd boos over het verraad dat ze had gepleegd met de motorrijder die door haar kinderen Snor werd genoemd; misschien was haar onrust van existentiële aard.

‘Ik kan een auto lenen,’ zei ze.

‘Wie leent jou nog een auto?’

‘De garagist uit het dorp. Weet je niet? Ik heb hem vroeger wel eens gematst, toen hij zijn advertentie in de krant niet kon betalen.’

Kai wilde er iets tegen inbrengen, maar ze kon maar zo de waarheid spreken – er viel geen peil op te trekken. Steeds trof ze weer figuren op wier goedheid ze kon teren: mannen met welig tierende gezichtsbeharig en pakjes shag in de borstzak.

Hij zei: ‘Ik heb geen tijd om voor die beesten te zorgen. Ik moet nog een hele berg stukken schrijven. Het begint eindelijk een beetje te lopen hier. Vraag het de burens. Die hoeven niet met de bus.’

‘En Kurt dan?’

Hij lachte in weerwil van zichzelf. ‘Jezus, ik ben al blij als Kurt uit zijn nest komt.’

Ze had een auto geleend of ze had een auto gestolen – dat was een kwestie van interpretatie. Ze jakkerde met honderdzeventig over de route du soleil, tot alle lampjes op rood gingen en de motor in de fik vloog. De *dépannage* had de auto naar een dorpje in de Drôme gesleept. Daar hadden ze de tent toen maar opgezet. Drie weken later stonden Shirley Jane en Deedee weer zonder geld op het station van Groningen. Moeder was gebleven en opgelost in het Franse achterland. Ze had brieven geschreven naar de gemeente en naar Deedees voogd. Ze was niet meer in het dorpje en niemand hoefde te weten waar ze uithing. Ze was overal zat van en ze kwam nóóit meer terug. De hele wereld kon barsten.

1983

DE BREUK IN DE TIJD

‘Hé, Kai? Ben je wakker?’

Moeder zat op de rand van zijn bed. Er was iets met haar gezicht – hij wist niet wat. Het leek alsof ze een nacht lang onder een zak cement had gelegen, waardoor alle spieren waren doodgedrukt. Zelf had hij de halve nacht met zijn benen buitenboord gehangen, in zijn borstkas een residu van onaangename gevoelens over iets wat in zijn slaap was voorgevallen – de beelden waren zwart en rood. Straks moest hij naar school, maar liever verdween hij in zijn atlas en zijn boek over de planeten. Gelukkig maar dat ze op woensdagmiddag vrij hadden.

‘Mannetje,’ zei ze. Dat zei ze nooit. ‘Ventje van me.’ Ze legde een hand op zijn been. Wat moest die hand daar? Hij rekte zich uit, zodat ze hem weer los moest laten.

Het huis had slaapkamers genoeg – wel acht – en toch deelde hij er eentje met Kurt, die een jaar ouder was en blond, terwijl Kai zo donker was als Damien uit *The Omen*. Hun bedden stonden bijna tegen elkaar aan in de gigantische ruimte. De rest van de kamer werd ingenomen door een vesting, opgetrokken uit gevouwen enveloppen die zijn vader had meegenomen van de drukkerij. Rond de vesting voeren piratenschepen van Playmobil. Kurt was zo te zien al een tijdje wakker, beneden lag Deedee te huilen – niet hard, zo’n baby was ze niet, maar ingehou-

den. Shirley Jane was stil en onzichtbaar in haar eigen hoek van het huis – misschien voerde ze onuitgesproken gesprekken met haar poppen. In de keuken klonk het klateren van bestek en het geluid van borden die op tafel werden gezet; in het bos rond het huis koerden de duiven en ritselde het loof. Een zware mannenstem sijpelde vervormd door een scheur in de muur. Papa was dus nog niet naar zijn werk, terwijl dit toch de dag was dat zijn krant moest worden gedrukt.

‘Ik moet jullie iets vertellen,’ zei moeder. De spieren in haar hoofd vertrokken. Verslikte ze zich nou in haar eigen spuug?

Kurt ging rechtop zitten. Hij sliep nog steeds met een aapje dat een strandbal vasthield – het aapje lag nu ruggelings in zijn schoot. Kai sliep met een hond met grote flaporen. De hond kon vliegen door scheten te laten. Samen tekenden ze strips over de avonturen van Hond en Aapje.

‘Wat is er?’ vroeg Kurt. Hij plukte nerveus aan de vulling die uit de lekke bal van Aapje puilde.

Moeder leek naar adem te happen. Haar gezicht was wit, zoals in kostuumfilms. ‘Vannacht is papa overleden. Hij is dood.’

Het woord viel met een doffe plof in de dag. En toen had Kai gelachen.

Hij had gelachen.

Ja, ja, mijn neus!

Gelachen had hij. En hard. Maar Kurt lachte niet.

‘Ik hoor hem toch gewoon beneden,’ zei Kai.

‘Dat zijn opa en oma. Ze zijn gekomen om te helpen.’

‘Ik geloof je niet.’

‘Het is waar wat ik zeg. Hij had pijn in zijn been. En toen is hij naar het ziekenhuis gegaan. Ik ben morgen weer zo goed als nieuw, zei hij. Maar ze konden er niets meer aan doen.’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Ik geloof je niet. Je maakt een grap. Je gaat niet dood door pijn aan je been. Hij is nog helemaal niet oud.’

Zijn moeder hield Kurt vast, die onbedaarlijk begon te huilen. Kai kneep de hond fijn tot diens kop geen kop meer was.

Zijn vader heette Anton, Kais tweede naam was Anthon, met een h. Kai had ook nog een halfbroer en die heette Antoon, maar die zag hij zelden. Het was alsof zijn vader, staand bij het loket van de burgerlijke stand, subtiel verzet had gepleegd tegen de traditie. Of kwam de afwijkende spelling voort uit een eigenaardig soort humor? Kai zou het hem nooit meer kunnen vragen, en nooit zou hij zijn vader horen zeggen: ‘Wat betekent zo’n naam nou helemaal? Ik leef toch voort in jullie vlees?’

Vlees. Dat was alles wat er nog van hem over was. Drieënveertig jaar oud, ijskoud vlees. Hij lag opgebaard in het uitvaartcentrum, in een kist die op een verhoging was geplaatst. Mensen schuifelden aan hem voorbij, bogen over de rand, mompelden iets. Het waren meer mensen dan Kai ooit in zijn leven bij elkaar had gezien, en het was niet eens een mooie dag. Regen tikte tegen de ruiten, en iemand zei: ‘De hemel huilt met ons mee.’ Zoiets zou zijn vader nooit gezegd hebben. Nog zoiets: het uitvaartcentrum stond naast een kerk, terwijl zijn vader het liefst alle kerken had afgebroken en de paus voor het gerecht had gesleept – daarom was hij naar eigen zeggen ooit weggestuurd bij de wakkere krant. Het tapijt was van het soort dat je in een bejaardenhuis aantrof, de gordijnen waren grijs, de stoelen ongemakkelijk en goedkoop. Alles rook naar saaie mensen.

‘Wil je nog naar hem kijken?’ vroeg Becks. Zijn halfzus, die ergens ver weg woonde, zat voor hem op haar hurken. Ze hield zich sterker dan ze was, al was ze heel sterk voor een meisje. Ze had spieren en borsten en kortgeknipt haar.

Kai schudde nee. Zolang hij niet in de kist zou kijken, was er niet echt iets aan de hand. Hij zat op zijn stoel en daar zou hij blijven tot de deksel gesloten werd.

‘Wil je een stukje cake, dan?’

‘Die smerige cake?’

‘Oké.’ Ze knikte en liep naar het eind van de rij die langs de kist schoof. Een jonge vrouw liet zich naast Kai op een stoel zakken. Ze had golvend, blond haar en een moedervlek op haar bovenlip. Haar ogen waren nat. Tegen niemand in het bijzonder zei ze: ‘Het is net alsof hij het niet is.’ Die woorden hield Kai stevig vast. Ze had hem het geheim verklapt.

Kurt was al bijna bij de kist. Achter hem stond Antoon, die uit België was gekomen, waar hij diergeneeskunde studeerde, in een slecht verwarmd huis woonde, vaders betweterige brieven beantwoordde en te veel bier dronk. De rand van de kist was te hoog en Antoon tilde Kurt op. Antoon had die ernstige uitdrukking die hij had als hij een sleepboot ontwierp, Kurt stak zijn vinger uit naar waar het gezicht in de kist moest zijn. Antoon zei iets – streng, al was hij hun vader niet – en Kurt trok geschrokken zijn hand terug. Neem dit, mijn lichaam... Op een flap-over stond: 15.00 uur, teraardebestelling, 16.00 uur, koffie en cake.

Gezichten kwamen voorbij, in akelige close-ups. Gebarsten gezichten, grauwe gezichten, boertige gezichten en rood aanggelopen gezichten. Er waren mannengezichten en vrouwengezichten, gewone gezichten en heel oude gezichten. Er was adem die rook naar pepermint. Er was adem die rook naar mos of naar poep. Aan oude mensen kleefde de geur van de dood.

‘Gecondoleerd, hoor,’ zei iemand, te vrolijk natuurlijk.

‘Gecondoleerd,’ zei de volgende, te ernstig.

‘Weet je wat dat woord betekent: gecondoleerd?’ (Boze blik.)

‘Het spijt me van je vader.’

‘Ben jij nou Kai of Kurt?’

‘En gefeliciteerd nog met je verjaardag, hè.’

Een stoel verder zat Shirley Jane. Het klasgenootje op wie ze heimelijk verliefd was kwam stap voor stap dichterbij, aan de hand van diens vader. Ze keek Kai in paniek aan, maar Kai keek weg – hij had zijn eigen problemen. Hij was twee dagen voor de begrafenis en twee dagen na vaders dood acht geworden, en hoewel er daardoor meer mensen met cadeaus kwamen dan anders, viel de opbrengst tegen. Een telescoop – hoe moeilijk kon het wezen?

Wat hij wel kreeg, verzamelde hij op het tafeltje naast zich. De cadeaus maakten hem woest. Wat moest hij met kleurplaten die een belediging waren voor zijn tekentalent? Wat moest hij met een natuurkwartet terwijl hij al boeken las over de samenstelling van planeten en de vorming van sterren uit nevels? En dan dat lelijke boek met oubollige prenten van Cornelis Jetses! Oom Werther had munten mee moeten nemen uit Afghanistan, waar hij voor het nieuws optrok met de moedjahedien. Hij had lege kogelhulzen mee moeten nemen, of een ketting van afgesneden tongen. Iets met bloed eraan.

Er ontstond rumoer in de zaal. Antoon had het cassettebandje meegenomen dat zijn vader had gemaakt om hem te leren wat ‘echte muziek’ was – niet dat ‘gefröbel’ van symfonische rockbands, maar jazz en blues die dropen van zweet en tranen. Na de speeches was het bandje opgezet. De chique ooms en tantes uit het zuiden van het land hadden de cassette uit de speler gerukt en vervangen door het Ave Maria. *Ave, ave dominus. Dominus tecum. Benedicta tu in mulieribus.* Door een halfopen deur zag iedereen dat Antoon en oom Rienk elkaar in het zijka-mertje verrot scholden.

Wat wist hij nou helemaal van de dood? Eén opa had hij nooit gekend, verder leefden alle mensen nog. De dood, dat was hun zwarte kat, die de ogen waren uitgepikt door een uil. De kat was

stijf als een plank – je kon er zo een homerun mee slaan. Met zijn vader niet, die was te zwaar. Nou ja, met dat stomme been misschien. Maar dan moest je het been wel eerst afzagen met een motorzaag, zoals zijn vader de takken had afgezaagd van een omgewaaide boom.

‘Snap jij waarom dit is?’ vroeg Kurt.

‘Waarom wat is?’

‘Waarom dit gebeurd is?’

Het was de dag na zijn overlijden, drie dagen voor de begrafenis, de dag voor Kais verjaardag. Kai en Kurt hadden zich in het bos verstopt, zoals ze later zouden doen wanneer de pianoleraar kwam. Ze hadden van golfplaten een hut gebouwd, gecamoufleerd met takken, bladeren en gras. In de opening die als toegang diende zat Bommelpoes, haar witte en zwarte vacht stekelig van de opgedroogde modder. Ze keek naar hen alsof ze elk woord verstond.

‘Er is geen waarom,’ zei Kai. In zijn hoofd mompelde iemand dat het vast straf was voor het een of het ander: alle keren dat hij kwaad over zijn vader gedacht had, omdat hij er niet was, of juist wel, stinkend naar bier en sigaretten, opgewonden en groot als Zwelgje.

Kurt brak een strootje af en stak het in de uitsparing tussen zijn te grote snijtanden.

De gedachte dat het licht in je hersenen kon knappen als een peertje was akelig. Zo was je heel, zo was je kapot. Daarom geloofden mensen in God. Die kon je repareren, als een soort electricien. Maar waarom zou God dat alleen maar doen in de hemel, terwijl hij het net zo goed hier zou kunnen doen, waar hij er veel meer mensen blij mee zou kunnen maken? Vader had gelijk, God was een lul of een verzinzel.

In de verte werden hun namen geroepen. Auto’s kwamen, auto’s gingen, de telefoon rinkelde. Al die mensen die zijn moe-

der wilden helpen met de voorbereidingen voor de begrafenis... Ze had nog niet eens een cadeau voor hem gekocht, terwijl hij morgen al jarig was.

‘Van wie is nu het draagbare tv’tje?’ vroeg Kurt.

‘Volgens mij van mij. Hij heeft het aan mij gegeven.’

‘Wanneer?’

‘Al een hele tijd geleden.’

‘Nietes.’

Kai keek zijn broer aan alsof hij niet helemaal in orde was. Kurt keek terug met onschuldige engelenogen. Kai vroeg: ‘Waarom zou hij het aan jou hebben gegeven?’

‘Ik kijk toch ook tv?’

‘Jij krijgt altijd alles al,’ zei Kai.

‘En die wereldbol dan? Met die lamp erin?’

Kai wierp hem een felle blik toe. ‘Ik weet tenminste wat de hoofdstad van Honduras is.’

Ze zwegen.

‘Misschien is het tv’tje wel van Shirley Jane,’ zei Kurt, maar dat was natuurlijk grote onzin.

‘Zullen we straks wat tekenen?’

‘Ik heb geen zin.’

Kai gaf hem een stomp in zijn zij. ‘Je gaat niet de hele tijd zo doen, hè? Dan vind ik je een lul.’

‘Hé! Ik wist niet dat je boos werd.’

Ik ben niet boos, dacht Kai. Ik ben zo rustig als wat. Maar niet veel later lagen ze toch te vechten, zonder dat Kai wist wie begonnen was, en waarom.

Handen duwden in zijn rug – niet twee, niet vier, maar tientallen. Hij keek gejaagd om zich heen. Overal die mensenlijven in hun donkere jassen – ze waren zo dichtbij dat hij niet omhoog kon kijken om de bijbehorende gezichten te zien. Zouden ze wel

gezichten hebben, of waren het de schedels die Kurt had aangewezen in de *Geïllustreerde geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog*? Kai wilde wegglijpen, maar nee, daar waren de handen weer. Ga maar vooraan staan, zei iemand. Hé, wie neemt Kai mee? Hij voelde Becks hand rond de zijne – ze trok hem uit het gewoel naar voren. Waarom moest hij vooraan staan? Hoopten ze allemaal dat hij zou gaan huilen? Waarom lieten ze hem niet gewoon met rust?

Kurt en Antoon stonden aan de rand van het graf. En Shirley Jane en moeder en oom Werther, die boven moeder uittorende met zijn vierkante kinnebak. De kist stond op drie dwarsbalken die zich over het graf spanden, eromheen lagen bloemen. Die bloemen gingen straks ook dood, terwijl ze gewoon nog in het veld hadden kunnen staan bloeien – als je daarover nadacht werd je gek. Een vrouw legde een aantal bossen op de kist, een man met een bril zei dat vader eerst vader en echtgenoot was geweest en daarna pas krantenman. ‘En toch, een journalist sterft in het harnas.’

Oom Werther trok met zijn mond, en zijn hoofd leek uit te zetten van alle gedachten die hij had. Woorden verwaaiden, regen tikte op paraplu’s. Kai werd bevangen door een gevoel van ver weg. Niet ver weg daarbuiten, maar ver weg vanbinnen.

Wat hem toen niet opviel, maar pas jaren later, bladerend in fotoboeken: ze waren helemaal niet netjes aangekleed. Hijzelf droeg een spijkerbroek en kniekousen die hij over de pijpen had getrokken. Daaronder: sportschoenen. Daarboven: het vest dat hij aandeed als hij naar de crossbaan ging op zijn BMX, een rattelend voetbalplaatje tussen de spaken. Op het te vrolijke jurkje van Shirley Jane zat een vlek, Kurts sportjack was verkleurd. Zijn moeder droeg een witte spencer over een rode trui, haar haar hing slap en futloos langs haar wezenloze gezicht. Je kon haar ogen niet zien, want die lagen in de schaduw van haar oog-